

УДК 327.7:305

doi: <https://doi.org/10.33270/04201901.102>

Камінська Н. В. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7239-8893>;

Свєшнікова М. М. – аспірант кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6757-8139>

Діяльність міжнародних організацій у сфері забезпечення гендерної рівності

Мета статті полягає в здійсненні аналізу діяльності міжнародних організацій стосовно забезпечення гендерної рівності. Задля її реалізації необхідно виконати такі завдання: 1) хронологічно прослідкувати здобутки міжнародних організацій щодо забезпечення гендерної рівності; 2) виокремити напрями діяльності сучасних міжнародних організацій у цій сфері; 3) класифікувати розроблені та прийняті міжнародно-правові стандарти й відповідні міжнародно-правові акти; 4) з'ясувати роль України в правотворчій і правозастосовній діяльності міжнародних організацій. **Методологічну основу** дослідження становить низка підходів і методів наукового пізнання, зокрема: порівняльно-правовий та системний, історичний і формально-юридичний, структурно-функціональний. **Наукова новизна.** Системний аналіз діяльності міжнародних організацій демонструє найбільший внесок і значущість для забезпечення гендерної рівності Організації Об'єднаних Націй та її структур, Організації Північноатлантичного договору, Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Ради Європи. Вони розробили значну кількість загальнообов'язкових і рекомендаційних міжнародно-правових актів, які становлять правову основу паритетної демократії на універсальному та регіональному рівнях, розвитку механізмів гарантування й реалізації рівних прав і можливостей жінок та чоловіків. **Висновки.** Розроблені й прийняті сучасними державами в межах Організації Об'єднаних Націй міжнародно-правові стандарти спрямовані на подолання дискримінації за статевою ознакою, насильства, гендерної нерівності, а також гарантування розширення участі жінок і дівчат у різних сферах життєдіяльності. Конкретизовано ці правові норми в міжнародно-правових актах регіонального та міжрегіонального масштабу. Основними напрямками діяльності сучасних міжнародних організацій з питань забезпечення гендерної рівності є: 1) розроблення та прийняття міжнародно-правових актів; 2) формування інституційних засад; 3) реалізація міжнародних проєктів, програм, організація міжнародних конференцій і нарад різних рівнів; 4) координація і взаємодія міжнародних організацій, зокрема в секторі безпеки й оборони; 5) моніторинг та роз'яснювальна робота; 6) сприяння впровадженню стандартів гендерної рівності на внутрішньодержавному рівні, імплементація їх у національне законодавство.

Ключові слова: гендерна рівність; міжнародні організації; міжнародні стандарти; ООН; НАТО; ОБСЄ; Рада Європи.

Вступ

Гендерна рівність є одним з найважливіших принципів забезпечення прав людини, підґрунтям громадянського суспільства та правової держави, демократичного розвитку окремих держав і міжнародної спільноти. Розширення прав і можливостей жінок і чоловіків є необхідним подоланням виявів професійної та сексуальної дискримінації, гендерної сегрегації праці, нерівної оплати праці, гендерно обумовленого насильства тощо. Тому протягом тривалого часу окреслена проблематика є предметом дослідження міжнародних організацій.

На різних рівнях міжнародного співробітництва активно функціонують міжнародні організації, завданням яких є захист прав людини, розвиток універсальних і регіональних систем такого захисту, формування установчих, контрольних та інших засобів і механізмів забезпечення прав людини. Важливе значення має те, що вони функціонують не ізольовано, а взаємодіють з іншими міжнародними організаціями, національ-

ними органами влади в цій сфері. Останніми десятиліттями активізувалася діяльність міжнародних інституцій, їх органів і посадових осіб щодо гарантування та впровадження гендерної рівності, тому слід проаналізувати вагомі досягнення на цьому шляху.

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає в здійсненні аналізу діяльності міжнародних організацій стосовно забезпечення гендерної рівності. Задля її досягнення необхідно виконати такі завдання: 1) хронологічно прослідкувати здобутки міжнародних організацій щодо забезпечення гендерної рівності; 2) виокремити напрями діяльності сучасних міжнародних організацій в цій сфері; 3) класифікувати розроблені та прийняті міжнародно-правові стандарти й відповідні міжнародно-правові акти; 4) з'ясувати роль України в правотворчій і правозастосовній діяльності міжнародних організацій з питань забезпечення гендерної рівності.

У вітчизняній правовій науці спостерігаємо певні досягнення щодо вивчення питань гендеру, гендерної рівності, розроблення законодавчої бази та імплементації міжнародних зобов'язань у цій сфері. Порушена проблематика стала предметом наукових дискусій, дисертаційних досліджень, аналітичних та експертних висновків філософів, педагогів, філологів, журналістів, політологів, економістів, медиків, істориків та ін.

Слід виокремити значний внесок таких учених, як: І. Андрусак, О. Балинська, Т. Заворотченко, Ю. Івченко, Н. Камінська, М. Кімел, Л. Кобелянська, М. Крочук, К. Левченко, Т. Мельник, А. Мовчан, Н. Оніщенко, З. Равлінко, Н. Романова, К. Смирнова, А. Федорова та ін.

Виклад основного матеріалу

Ідея рівності сформувалася значно раніше, ніж термін та відповідні правові норми, стандарти.

Після створення Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) у перших документах з прав людини цю проблематику було відображено як загальнішу категорію – принцип рівності. У статті 2 Загальної декларації прав людини 1948 року вперше на міжнародному рівні закріплено норму про рівність усіх людей: «Кожній людині надаються всі права та всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, соціального чи станового походження, майнового або іншого стану» ("Zahalna deklaratsiia", 1948).

Цією нормою автори Декларації – представники країн, які підписали її, – прагнули визначити напрям подальшого розвитку людства. Акцентовано на тому, попри всі відмінності, люди є рівними у своїй гідності та правах незалежно від статі. Проте Декларація є лише рекомендаційною, а не юридично обов'язковою.

Першим міжнародним актом, який чітко закріпив принцип рівноправності чоловіків і жінок як необхідну умову соціального прогресу та оптимізації умов життя людства, є Статут ООН 1945 року. Одним зі своїх завдань, відповідно до його положень, ООН проголосила утвердження віри «в основні права людини, гідність та цінність людської особистості, рівноправність чоловіків і жінок, рівність прав великих і малих націй», а також «жодних обмежень стосовно прав чоловіків і жінок брати участь у ролі будь-кого та на рівних умовах в її (ООН) головних і допоміжних органах» (Виготенський, 2003). Прийняття цієї норми підтверджує розуміння тогочасними лідерами держав – членів ООН неподільного зв'язку між прогресивним розвитком людства та забезпеченням рівноправності чоловіків і жінок.

Цілком обґрунтовано, що принцип гендерної рівності згодом було включено до інших міжнародних договорів ООН і спеціалізованих

установ ООН з прав людини. Його відображено в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права, Міжнародному пакті про соціальні, економічні і культурні права 1966 року тощо.

Нормативне закріплення ідеї рівноправності чоловіків і жінок супроводжувалося формуванням інституційного механізму її втілення в міжнародно-правову практику. В Економічній і Соціальній Раді ООН (ЕКОСОП) 1946 року в складі Комісії з прав людини створено підкомісію зі становища жінок, а згодом їй надано статус комісії (Proniuk, 2010).

1979 року ухвалено Конвенцію ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, яку Україна ратифікувала ще 1980 року. Її називають міжнародним біллем про права жінок. Сторони Конвенції зобов'язалися вживати заходів для унеможливлення дискримінації, тобто будь-якого розрізнення, винятку або обмеження за ознакою статі, спрямованих на мінімізацію визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їхнього сімейного стану, на підставі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини й основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або іншій галузі (ст. 1 Конвенції) ("Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii", 1979).

Ґрунтовність Конвенції 1979 року зведено, насамперед, до того, що вона:

- акцентує на значущості рівності можливостей у контексті рівного доступу жінок до всіх ресурсів країни. Рівність має бути гарантована законодавством і державною політикою, а також забезпечуватися відповідними механізмами й інститутами;

- визначає обов'язок держави забезпечити відсутність перешкод у процесі реалізації жінками своїх прав, навіть у випадку, якщо рівний захист і повага прав жінок гарантовані політикою та законодавством;

- зазначає, що заходи, ужиті державою для захисту прав жінок і чоловіків, мають забезпечити рівноцінність результатів та реальну трансформацію становища жінок.

Кожні чотири роки Україна звітує перед Комітетом ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок про виконання Конвенції та отримує підсумкові зауваження з рекомендаціями стосовно подальших кроків, зокрема, необхідних змін у законодавстві, політиці та практиці: від політичного представництва жінок до становища сільських жінок, від гендерної статистики до викорінювання сексизму в засобах масової інформації¹.

¹ Нині готують чергову доповідь України, а останню (восьму) доповідь Україна представила 2017 року, і на виконання Заключених зауважень до цієї доповіді у вересні 2018 року затверджено відповідний Національний план дій на період до 2021 року.

1995 року ухвалено Пекінську декларацію та платформу дій. Документ передбачає оптимізацію становища жінок на шляху їх активного залучення до всіх сфер суспільного й приватного життя завдяки забезпеченню всебічної та рівноправної участі жінок у прийнятті рішень з економічних, соціальних, культурних і політичних питань.

Основні здобутки Пекінської платформи дій:

- розглянуто розширення прав і можливостей жінок у контексті забезпечення рівноправності жінок та чоловіків;
- конкретизовано дії урядів і громадських структур щодо рівноправності;
- запроваджено поняття гендерної рівності ("Pekinska deklaratsiia", 1995).

Іншим важливим документом щодо збільшення кількості залучень жінок до вирішення питань миру та безпеки є Резолюція Ради Безпеки ООН № 1325 «Жінки. Мир. Безпека», прийнята 31 жовтня 2000 року. Це перша резолюція Ради Безпеки, яка закликає до підвищення ролі жінок у процесах запобігання та врегулювання конфлікту з метою підтримання миру й безпеки. Резолюція стверджує значущість:

- акцентування на рівній і повноцінній участі жінок у вирішенні питань миру та безпеки, зокрема, у вирішенні конфліктів і запобіганні їм;
- гендерної інтеграції в миротворчих місіях та операціях (гендерний мейнстрімінг);
- забезпечення врахування специфічних потреб жінок і дівчат, їхнього досвіду та перспектив у політичних, правових і соціальних рішеннях;
- захисту жінок і дівчат від сексуального й інших форм насильства під час конфлікту;
- участі жінок у прийнятті рішень на всіх рівнях (Kovalchuk et al., 2017).

Резолюція Ради Безпеки 2000 року пов'язана з іншими «сестринськими резолюціями», що стосуються жінок, миру й безпеки та прийняті згодом: Резолюція 1820 (2008), Резолюція 1888 (2009), Резолюція 1889 (2009) Резолюція 1960 (2010), Резолюція 2106 (2013), Резолюція 2122 (2013), Резолюція 2242 (2015).

Водночас Україна ратифікувала основні Конвенції Міжнародної організації праці, зокрема: Конвенцію про рівне винагородження чоловіків та жінок за працю рівної цінності № 100 (1951 року), Конвенція про охорону материнства (переглянута) № 103 (1953 року), Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111 (1958 року), Конвенція про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками № 156 (1981 року), Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці (1998 року) тощо.

Також Україна долучилася до зобов'язань стосовно досягнення Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, прийнятих на рівні ООН,

серед яких є ціль № 5, спрямована на досягнення гендерної рівності (Kaminska, 2019; Kaminska, & Romanova, 2017). Отже, перед Україною та іншими державами постали зобов'язання щодо їх виконання.

З-поміж ефективних ініціатив виокремимо структуру ООН «ООН-жінки» – організацію ООН, яка відповідає за питання гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок. Також вона акцентує увагу на питаннях захисту дівчат і хлопців, прискоренні прогресу в справі задоволення їхніх потреб у всьому світі ("Henderna rivnist").

Серед спеціалізованих установ ООН слід зазначити, насамперед, про ЮНЕСКО – Організацію Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. У її документах, аналітичних та інших звітах визначено такі категорії: гендер, гендерна рівність, стать. Гендер трактують як роль та обов'язки, що формуються в сім'ях, суспільствах і культурах, які вважають доцільними для жінок і чоловіків у певному суспільстві в певний час ("Measuring Gender", 2017; Kimmel, 2013).

Важливу роль відіграє Організація Північно-атлантичного договору (далі – НАТО) в забезпеченні гендерної рівності. Організацію створено 1949 року для колективної оборони країн Західної Європи та Північної Америки, згідно з принципами ст. 51 Статуту ООН. Місія НАТО полягає у сприянні стабільному та міцному миру, в межах якого гендерна рівність і розширення прав та можливостей жінок і дівчат є ключовим чинником. НАТО прагне долучити гендерний аспект до всіх етапів операційного процесу – під час розроблення, планування, запровадження, моніторингу й оцінки політики та програм.

2009 року НАТО схвалила Директиву 40-1 «Бі-СК» (Bi-Strategic Command) «Інтеграція РБ ООН 1325 та гендерні перспективи командних структур НАТО, зокрема заходи щодо захисту під час збройних конфліктів». Директиву застосовують до всіх міжнародних військових штабів або будь-яких інших організацій, що співпрацюють з НАТО. Вона містить стандарти поведінки НАТО під час здійснення операцій та місій, також розглядають жінок як суб'єктів забезпечення сталого миру, вирішення конфліктів, їхню роль в операціях і місіях на всіх рівнях.

Згодом 1 квітня 2014 року держави – члени та партнери НАТО схвалили оновлену Політику НАТО/РСАП з імплементації Резолюції Ради Безпеки ООН № 1325 «Жінки, мир і безпека» та інших відповідних резолюцій, яка визначає, що насамперед нації відповідають за забезпечення виконання резолюцій; оборонний і відповідний потенціал безпеки має бути спрямовано на розвиток інститутів, доступних для потреби як чоловіків, так і жінок, зокрема для сприяння

участі жінок на всіх рівнях у національних Збройних силах тощо.

2014 року НАТО прийняла План дій, яким Політика визначена невід'ємною складовою їхніх повсякденних справ у цивільних і військових структурах.

2014 року Спеціальний представник у справах жінок, миру та безпеки, а також політики з питань людських ресурсів і фахівців з питань різноманітності розпочав реалізацію програми «Професійна мережа жінок НАТО» (NWPN) і «Наставництво». Мета NWPN – сприяти формуванню спільної корпоративної культури та наданню жінкам можливості для навчання, розвитку й наставництва. Програма наставництва спрямована на сприяння збільшенню кількості потенційних претендентів жінок і мінімізації структурних перешкод, які можуть існувати між різними службами й типами персоналу (Kaminska, 2019).

Політика та План дій з проблем жінок, миру й безпеки оновлені та схвалені на саміті в Брюсселі 2018 року. НАТО, союзники та країни-партнери прагнуть зробити свій внесок у виконання Резолюцій Ради Безпеки ООН і взяти на себе зобов'язання, долучивши цю Політику до цивільних та військових структур. Інтеграція гендеру, реалізація жіночого права голосу в усіх аспектах роботи НАТО є важливим чинником досягнення успіху, миру й безпеки. Окреслена Політика враховує це, а структури, відповідальні за її реалізацію, керуються такими визначальними засадами:

- інтеграція – переконання, що гендерну рівність розглядають як невід'ємну складову політики, програм і проєктів НАТО, що ґрунтуються на ефективній гендерній інтеграційній практиці;

- включення – сприяння збільшенню кількості представництв жінок у НАТО й національних Збройних силах для підвищення ефективності й успіху в операціях;

- підзвітність – підвищення відповідальності з метою зростання рівня обізнаності та імплементації Порядку денного відповідно до міжнародних стандартів ("Polityka i Plan dii" 2018).

Загалом інституційні засади НАТО в цій сфері, спрямовані на реалізацію резолюцій Ради Безпеки ООН, охоплюють:

- 1) спеціального представника Генерального секретаря з питань жінок, миру та безпеки, який виконує функції координатора високого рівня з усіх аспектів роботи, пов'язаної з гендерними аспектами (з 2012 року);

- 2) робочу групу, яка об'єднує цивільний та військовий персонал у штаб-квартирі;

- 3) гендерний офіс і консультативний комітет експертів з військової сторони, що сприяють врахуванню гендерної рівності під час розроблення та реалізації, моніторингу й оцінки політики, програм і військових операцій;

- 4) робочу групу на чолі з Оперативним командуванням Альянсу, яка оцінює засоби подальшого долучення Резолюції 1325 та пов'язаних з нею резолюцій до оперативного планування й виконання;

- 5) гендерних радників на різних рівнях військової командної структури НАТО, зокрема оперативні штаби;

- 6) відповідні комітети, що розробляють і переглядають політику;

- 7) Програму НАТО «Наука заради миру та безпеки» (SPS), що сприяє практичному співробітництву з гендерних питань між членами та країнами-партнерами шляхом спільних багаторічних проєктів, навчальних курсів, освітніх закладів і семінарів;

- 8) Консультативний комітет громадянського суспільства (CSAP), який підтримує та керує роботою програми, визначеною Резолюцією 1325 (WPS) в межах НАТО, й консультує щодо інтеграції гендерних перспектив в основні завдання Альянсу (Kovalchuk et al., 2017; Kaminska, 2019).

Організація з безпеки і співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ) є регіональною безпековою міжурядовою організацією, що розглядає низку проблем, пов'язаних з безпекою (контроль над озброєннями, заходами щодо зміцнення довіри та безпеки, правами людини, національними меншинами, демократизацією, стратегією поліцейської діяльності, боротьбою з тероризмом, економічними та екологічними заходами) ("Site "OSCE").

ОБСЄ визнає, що рівні права жінок і чоловіків мають важливе значення щодо сприяння миру, стабільної демократії та економічного розвитку. Тому має на меті забезпечити рівні можливості для жінок і чоловіків, а також інтегрувати гендерну рівність у політику та практику як у державах-учасниках, так і в Організації. Увагу акцентовано на розширенні можливостей жінок, формуванні місцевої компетентності та набуті спеціальних знань з гендерних питань, а також співпраці з органами влади під час перегляду законодавства, розроблення національних механізмів забезпечення рівності жінок і чоловіків.

На рівні ОБСЄ прийнято декілька політик і заходів для підтримки гендерної рівності. План дій щодо заохочення гендерної рівності є підґрунтям для діяльності ОБСЄ з питань гендерної рівності, визначає відповідальність і завдання Секретаріату Організації, установ та організацій на місцях, а також держав-учасниць, зокрема: 1) забезпечення того, щоб усі політики, програми та заходи ОБСЄ охоплювали гендерний аспект; 2) забезпечення персоналу засобами й тренінгами, що містять гендерний аспект; 3) розвиток професійної, гендерно чутливої культури управління та робочого середовища; 4) підвищення рівня представництва жінок на керівних посадах; 5) підтримка зусиль

держав-учасниць у досягненні гендерної рівності; 6) визначення конкретних пріоритетів для подальшого сприяння правам жінок; 7) висвітлення та сприяння ролі жінок у запобіганні конфліктам і процесам відновлення миру; 8) моніторинг та оцінка прогресу в реалізації Плану дій щодо сприяння гендерній рівності (Loshchykhin, Kaminska, & Romanova, 2019).

Відповідно до Резолюції 1325, Координатор працює, щоб забезпечити ключову роль жінок у кризових ситуаціях, допомагає Україні виконувати Національний план дій щодо реалізації Резолюції 1325, розробленої спільно з іншими міжнародними партнерами. Наприклад, сформовано систему надання психосоціальної реабілітації жертвам кризи, в якій увагу акцентовано на сім'ях колишніх комбатантів та внутрішньо переміщених осіб, серед яких переважно жінки.

Координатор сприяє поширенню гендерної рівності та боротьби з гендерним насильством в Україні, трансформації виявів насильства в сім'ї та внесенню змін у законодавство щодо гендерних питань, а також організовує інформаційні кампанії та навчальні курси для постачальників соціальних послуг, засобів масової інформації та працівників правоохоронних органів. На гендерні аспекти зважають у процесі планування та реалізації всіх проєктів координатора, зміцнення безпеки й удосконалення законодавства, демократичних інститутів задля забезпечення сучасного демократичного безпечного простору для людей.

Хартія європейської безпеки, прийнята під час Стамбульської зустрічі ОБСЄ на вищому рівні, регламентує: «Цілковите й рівноправне здійснення жінками своїх прав людини має найважливіше значення для зміцнення миру, розвитку й демократії в регіоні ОБСЄ. Ми зобов'язуємося зробити забезпечення рівності між чоловіками й жінками невід'ємною складовою своєї політики як на рівні наших держав, так і в межах Організації».

Результативними є значна кількість програм і проєктів за підтримки ОБСЄ, моніторингові місії, навчальні тренінги та семінари, організовані на території України (Levchenko, 2019; Kachynska, 2018; Lishchynska, 2009; Torosian, 2015).

Значущою в цьому контексті є також роль Ради Європи – найбільшої регіональної міжнародної організації. Одним з її ключових міжнародних актів, який є підґрунтям системи протидії насильству, є Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція, підписана 2011 року, набрала чинності 1 серпня 2014 року). Це комплексний міжнародний акт, спрямований на захист, запобігання, відповідальність і розроблення

стратегії у сфері протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству. Основні завдання Конвенції:

- захист жінок від усіх видів насильства та запобігання, переслідування й викорінення насильства над жінками та домашнього насильства;

- сприяння викоріненню всіх видів дискримінації щодо жінок, сприяння рівноправності між жінками й чоловіками та розширення прав жінок;

- захист і допомога постраждалим від насильства над жінками та домашнього насильства;

- сприяння міжнародній співпраці, спрямованій проти цих видів насильства;

- підтримка та допомога організаціям і правоохоронним органам з метою запровадження інтегрованого підходу до викорінення насильства стосовно жінок та домашнього насильства (Kovalchuk et al., 2017).

Рада Європи, як і Європейський Союз, системно організовує конференції на найвищому рівні, розробляє та схвалює стратегічні документи у сфері гендерної рівності. Одним з останніх є Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки ("Strategii hendernoї rıvnosti"). Україна, її спеціально уповноважені представники активно долучаються до правотворчої діяльності в цій сфері на рівні міжнародних організацій та наднаціональних формувань.

Визначальні здобутки мають міжнародні політичні та воєнно-політичні організації. Очевидною є потреба в проведенні відповідних реформ, удосконаленні національного законодавства задля узгодження його з прийнятими міжнародними зобов'язаннями. Про здобутки України, а також інших держав зазначено в чергових доповідях на виконання Національного плану дій. Водночас слід виконати значний обсяг завдань як на міжнародному, так внутрішньодержавному рівнях щодо реального, а не декларативного забезпечення гендерної рівності, запобігання та врегулювання конфліктів, залучення до заходів стосовно підтримки миру в секторі безпеки й оборони.

Наукова новизна

Системний аналіз діяльності сучасних міжнародних організацій демонструє найвагоміший внесок і значущість для забезпечення гендерної рівності ООН та її структур, НАТО, ОБСЄ, Ради Європи. Вони розробили значну кількість загально-обов'язкових і рекомендаційних міжнародно-правових актів, які становлять правове підґрунтя паритетної демократії на універсальному та регіональному рівнях, розвитку механізмів гарантування й реалізації рівних прав і можливостей жінок та чоловіків.

Висновки

Розроблені й прийняті сучасними державами в межах ООН міжнародно-правові стандарти спрямовані на подолання дискримінації за статевою ознакою, насильства, гендерної нерівності, а також гарантування розширення участі жінок і дівчат у різних сферах життєдіяльності. Вони конкретизовані в міжнародно-правових актах регіонального та міжрегіонального масштабу. Основними напрямками діяльності сучасних

міжнародних організацій з питань забезпечення гендерної рівності є: 1) розроблення та прийняття міжнародно-правових актів; 2) формування інституційних засад; 3) реалізація міжнародних проєктів, програм, організація міжнародних конференцій і нарад різних рівнів; 4) координація та взаємодія міжнародних організацій, зокрема в секторі безпеки й оборони; 5) моніторинг і роз'яснювальна робота; 6) сприяння впровадженню стандартів гендерної рівності на внутрішньодержавному рівні, імплементація їх у національне законодавство.

REFERENCES

- Buromenskyi, M.V. (Eds.). (2003). Statut OON 1945 r. [UN Charter 1945]. *Mizhnarodne pravo v dokumentakh, International Law in Documents*. Kharkiv: Un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].
- Henderna rivnist i rozshyrennia prav i mozhlyvosti zhinok [Gender equality and women's empowerment]. *Site "UN Women"*. Retrieved from <https://eca.unwomen.org/ru/about-us> [in Ukrainian].
- Kachynska, M.O. (2018). Gender Equality in Ukraine: National and International Perspectives. *Forum Prava, Forum Rights*, 3, 40-47. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1403058>.
- Kaminska, N. V. (2019). Activities of international organizations in the field of empowerment of women, gender equality. *The optimization of protection model for rights and freedoms of ukrainian person*. V. M. Bevzenko, V. A. Bortnyak (et al.). Lv-Torun: SENSE. doi: 10.36059/978-966-397-117-9/159-178.
- Kaminska, N., & Romanova, N. (2017). The United Nations worldwide goal: achieve gender equality and empower. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Legal journal of the National Academy of Internal Affairs*, 2(14), 386-395. Retrieved from <https://lawjournal.naiu.kiev.ua/index.php/lawjournal/article/view/757>.
- Kimmel, M.S. (2013). *Henderovane suspilstvo [Gender society]*. Kyiv: Sfera [in Ukrainian].
- Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii pro likvidatsiiu vsikh form dyskryminatsii shchodo zhinok: mizhnar. dok. vid 18 hrud. 1979 r. [United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women from December 18, 1979]. (n.d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207 [in Ukrainian].
- Kovalchuk, L.H., Kozub, L.I., & Levchenko, K.B. (et al.). (2017). *Zhinky. Myr. Bezpeka [Women. Peace. Security]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Levchenko, K. (2019). *Henderne tiazhinnia [Gender attraction]*. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
- Levchenko, K.B. (2019). Periodyzatsiia protsesu formuvannia derzhavnoi polityky protydii torhivli liudmy [Periodization of the process of forming a state policy for combating trafficking in human beings]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 4(113), 39-47. Retrieved from <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/1168>. doi: <https://doi.org/10.33270/01191134.39>.
- Lishchynska, O.S. (2009). Chetverta Vsesvitnia konferentsiia zi stanovyshcha zhinok: na shliakhu v XXI stolittia [Fourth World Conference on the Status of Women: Towards the 21st Century]. *Nauka. Relihiia. Suspilstvo, Science. Religion. Society*, 3, 59-63. Retrieved from <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32884/08-Lishchinskaya.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
- Loshchykhin, O., Kaminska, N., & Romanova, N. (2019). The role of the OSCE in ensuring gender equality into policies and practices. *Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools*, 34(4), 87-91. Retrieved from <https://farplss.org/index.php/journal/article/view/662>.
- Measuring Gender Equality in Science and Engineering: the SAGA Toolkit. (2017). SAGA Working Paper 2. Paris. *Site "UNESDOC"*. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002597/259766e.pdf> [in Ukrainian].
- Pekinska deklaratsiia: mizhnar. dok. vid 15 veres. 1995 r. [Beijing Declaration from September 15, 1995]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_507 [in Ukrainian].
- Polityka i Plan dii NATO/RIeAP z pytan zhinok, myru i bezpeky 2018 roku [NATO/EAPC Policy and Action Plan on Women, Peace and Security 2018]. (2018). *Sait "NATO", Site "NATO"*. Retrieved from <https://www.nato.int> [in Ukrainian].
- Proniuk, N.V. (2010). *Suchasne mizhnarodne pravo [Modern international law]*. Kyiv [in Ukrainian].
- Site "OSCE". *www.osce.org*. Retrieved from <https://www.osce.org>.
- Strategii hendernoi rivnosti Rady Yevropy na 2018-2023 roky [The Council of Europe's Gender Equality Strategies for 2018-2023]. (n.d.). *rm.coe.int*. Retrieved from <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy> [in Ukrainian].

- Svieshnikova, M.M., & Kaminska, N.V. (2018). Pravovi ta instytutsiini zasady hendernoï polityky Yevropeiskoho Soiuzu: dosvid dlia Ukrainy [Legal and Institutional Framework for Gender Policy of the European Union: Experience for Ukraine]. *Zashchita prav cheloveka, Protection of human rights: Proceedings of the Scientific and Practical Conference* (pp. 215-219). Komrat [in Ukrainian].
- Torosian, R.A. (2015). Mezndunarodnye standarty gendernogo ravenstva [International Standards of Gender Equality]. *Izvestiia Saratovskogo universiteta, News of Saratov University*, 3(15), 347-349. doi: 10.18500/1994-2540-2015-15-3-347-352 [in Russian].
- Zahalna deklaratsiia prav liudyny: mizhnar. dok. vid 10 hrud. 1948 r. [Universal Declaration of Human Rights from December 10, 1948]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_015 [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Статут ООН 1945 р. *Міжнародне право в документах* / за заг. ред. М. В. Буроменського. Харків : Ун-т внутр. справ, 2003. 376 с.
- Гендерна рівність і розширення прав і можливостей жінок. *UN Women* : [site]. URL: <https://eca.unwomen.org/ru/about-us>.
- Kachynska M. O. Gender Equality in Ukraine: National and International Perspectives. *Форум Права*. 2018. No. 3. P. 40–47. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1403058>.
- Kaminska N. V. Activities of international organizations in the field of empowerment of women, gender equality. *The optimization of protection model for rights and freedoms of ukrainian person : collective monograph* / [V. M. Bevzenko, V. A. Bortnyak ect.]. Lv-Torun : SENSE, 2019. P. 159–178. doi: 10.36059/978-966-397-117-9/159-178.
- Kaminska N., Romanova N. The United Nations worldwide goal: achieve gender equality and empower. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (14). С. 386–395. URL: <https://lawjournal.naiu.kiev.ua/index.php/lawjournal/article/view/757>.
- Кімел М. С. Гендероване суспільство : монографія. Київ : Сфера, 2003. 479 с.
- Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок : міжнар. док. від 18 груд. 1979 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207.
- Жінки. Мир. Безпека : інформ.-навч. посіб. / [Л. Г. Ковальчук, Л. І. Козуб, К. Б. Левченко та ін.]. Київ, 2017. 320 с.
- Левченко К. Гендерне тяжіння. Харків : Фоліо, 2019. С. 8.
- Левченко К. Б. Періодизація процесу формування державної політики протидії торгівлі людьми. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С. 39–47. URL: <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/1168>. doi: <https://doi.org/10.33270/01191134.39>.
- Ліщинська О. С. Четверта Всесвітня конференція зі становища жінок: на шляху в XXI століття. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2009. № 3. С. 59–63. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32884/08-Lishchinskaya.pdf?sequence=1>.
- Loshchykhin O., Kaminska N., Romanova N. The role of the OSCE in ensuring gender equality into policies and practices. *Fundamental and Applied Researches in Practice of Leading Scientific Schools*. 2019. № 34 (4). С. 87–91. URL: <https://farplss.org/index.php/journal/article/view/662>.
- Measuring Gender Equality in Science and Engineering: the SAGA Toolkit. SAGA Working Paper 2. Paris, 2017. UNESDOC : site. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002597/259766e.pdf>.
- Пекінська декларація : міжнар. док. від 15 верес. 1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_507.
- Політика і План дій НАТО/РЄАП з питань жінок, миру і безпеки 2018 року. *НАТО* : [сайт]. URL: <https://www.nato.int>.
- Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право : навч. посіб. Київ, 2010. 280 с.
- OSCE : [site]. URL: <https://www.osce.org>.
- Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy>.
- Свешнікова М. М., Камінська Н. В. Правові та інституційні засади гендерної політики Європейського Союзу: досвід для України. *Защита прав человека : материалы науч.-практ. конф.* (Комрат, Молдова, 26 окт. 2017 г.). Комрат, 2018. С. 215–219.
- Торосян Р. А. Международные стандарты гендерного равенства. *Известия Саратовского университета*. 2015. Вып. 3. Т. 15. С. 347–349. (Серия «Экономика. Управление. Право»). doi: 10.18500/1994-2540-2015-15-3-347-352.
- Загальна декларація прав людини : міжнар. док. від 10 груд. 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_015.

Стаття надійшла до редколегії 27.01.2020

Kaminska N. – Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7239-8893>;

Svieschnikova M. – Postgraduate Student of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6757-8139>

Activities of International Organizations in the Field of Gender Equality

The **purpose** of this article is to analyze the activities of international organizations on gender equality. To achieve this, the following tasks need to be addressed: 1) track the achievements of international organizations in the direction of gender equality chronologically; 2) identify the activities of existing international organizations in this field; 3) to classify the developed and adopted international legal standards and the relevant international legal acts; 4) to find out the role of Ukraine in the law-making and legal activities of international organizations. The **methodological basis** of the study is a number of approaches and methods of scientific knowledge. These are, in particular, comparative-legal and systemic, historical and formal-legal, structural-functional and other methods. **Scientific novelty.** The systematic analysis of the organization of the activities of existing international organizations demonstrates the greatest contribution and importance to the gender equality of the UN and its structures, NATO, OSCE, the Council of Europe. They have developed a significant number of internationally binding and advisory instruments, which form the legal basis of parity democracy at the universal and regional levels, the development of mechanisms for guaranteeing and exercising equal rights and opportunities for women and men. **Conclusions.** International legal standards developed and adopted by modern states within the UN framework to combat gender discrimination, violence, gender inequality, and to ensure greater involvement of women and girls in various spheres of life. The main activities of existing international organizations on gender equality are: 1) development and adoption of international legal acts, 2) creation of institutional framework; 3) implementation of international projects, programs, holding international conferences and meetings at different levels; 4) coordination and cooperation of international organizations, in particular in the security and defense sector; 5) monitoring and awareness-raising activities; 6) promoting the implementation of gender equality standards at the national level, implementation of them into national legislation.

Keywords: gender equality; international organizations; international standards; UN; NATO; OSCE; Council of Europe.